

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Neprankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Glagolica pri službi božji.

Glagolica (glagol = beseda, jezik, namreč naš jezik) pomeni najprej posebnost črke staroslovenske, katere so menda še starejše ko cirilica. Potem pomeni glagolica staroslovenski jezik v bogoslužnih knjigah pa tudi sv. obrede same v slovenskem jeziku z onimi črkami. Glagolico so ohranili pri službi božji Hrvatje v Primorju, na Krških otocih, v Dalmaciji in deloma tudi v Istri. Obred božje službe je rimski in ne grški. Tako se tedaj ločijo katoliški Slovani med seboj v slovenski božji službi: Hrvatje imajo naš rimski obred v slovenskem jeziku z glagolskimi črkami, Srbi in Rusi pa imajo grški obred v slovenskem jeziku pa s cirilskimi črkami.

Zadnji mesec so časopisi veliko pisali o glagolici, zlasti italijanski listi, zagrizeni nasprotniki slovenske besede. Navada je današnjemu svetu, da vsako stvar zavlačkava in izkorišča politično, celo svetim sakramentom in sv. maši delajo to nečast. Tako so sodili tudi našo bogoslužno glagolico. In kaj jim je dalo priliko za to? Sam papež Leo XIII., ki je letos dne 5. avgusta izdal posebne določbe za stran naše glagolice. Listi so se hvalili, da je papež pritrdil italijanskim nasprotnikom glagolice in da je glagolica skoraj pokopana, vsaj v Istri če drugod ne. Leo XIII. pa je že tolikokrat pokazal naklonjenost do Slovanov in tudi posebno skrb za staroslovansko službo božjo (celo v Rimu), da je italijansko bahanje le slaba tolažba in potajna nevolja, ker so v Rimu — imenitno propali. To bo vsakemu jasno, če navedemo določbe papeževe. Določbe so te-le:

1. Slovenski jezik je resnično cerkven jezik, opravičen pri božji službi kakor latinski jezik v tistih cerkvah, kjer se rabi vsaj trideset let sem. Nikdo pa ne sme po svoji volji vpeljavati slovensčine v one cerkve, kjer rabijo latinščino, pa tudi ne latinščine v one cerkve, kjer rabijo slovensčino. Tedaj n. pr. v Gorici ne bi smel nikdo vpeljati slovenske maše, tudi škof ne, pa tudi v Vrbičku n. pr. ne bi smel nikdo vpeljavati latinske maše.

Ta odločba papeževa je važna in je izdana v varstvo glagolici, kajti nikjer se ni bilo bati, da bi kdo vpeljal slovensčino namesto latinščine, pač pa so bili celo dostojanstveniki že od nekdaj gotovi vsiliti nam latinščino namesto slovensčine. Papež je to pravico odrekel duhovnikom in škofom — v varstvo glagolice. Škofom pa je naročeno, da naj sestavijo imenik cerkev, v katerih se rabi staroslov. jezik.

Od zdaj naprej bo prepovedana vsaka prememba v tem oziru. Še celo kjer bi bil kak dom, je-li bila v eni ali drugi cerkvi glagolica v rabi, nimajo dvoma rešiti sami škofje, ampak morali bodo stvar predložiti papežu.

2. V cerkvah, v katerih se glagoli, bode vsa slovesna božja služba v slovenskem, tihe maše pa bodo smeli brati tudi po latinski. Če bi torej prišel kak duhovnik od nas v Krško škofijo in bi hotel slovesno maševati, moral bi to storiti po slovenski in ne po latinski. Ravno tako pa tudi, če bi prišel kdo iz krške škofije v našo, moral bi peti mašo po latinski, tiho mašo bi smel opraviti tudi po slovenski. To je zopet v varstvo in v čast glagolici.

3. Ker velja za sv. mašo velja tudi za vse druge obrede, za brevir, za sv. sakramente in za blagoslovila.

4. Če bi pa kdo ne hotel dati krstiti otroka po slovenskem obredu, bode ga župnik poučil, kaj je papež določil, a če bi trdovraten ostal, smeli bodo krstiti tudi po latinski, ali vsi obredi morajo biti bolj privatni, tihi. Isto velja tudi za latinščino.

5. Bogoslovci bodo od zdaj naprej morali učiti se glagolice in izpričati, da jo znajo, predno je bo smel škof posvetiti za mašnike. To je zopet v varstvo glagolici, kajti ravno za to se nam je

izgubila glagolica, ker je duhovniki niso več znali.

6. Prepovedana je pri božji službi (pri sv. maši, pri sv. krstu itd.) hrvaščina in nova slovensčina, ker papeži so nam dovolili za božjo službo le staroslovensčino, ne živih slovanskih jezikov.

Te poslednje določbe so se nekateri naši ustrašili in zakaj? Vsled neznanja duhovnikov in tudi vsled pomanjkanja knjig je v nekaterih cerkvah po Istri, v Primorju in v Dalmaciji prenehala glagolica, a namesto glagolice rabijo že dolgo časa sem hrvaščino, katero ljudstvo vprek imenuje *ščavet*. Ta *ščavet* ni bil od cerkve nikoli dovoljen in tedaj se rabi proti obrednim pravilom. Zdaj je še Leo XIII. izrečno prepovedal rabo hr-

Drugič govorijo za naše razlaganje škofje drugih škofij, zlasti Senjske in Modruške, kateri so odpravili *ščavet*. A na mesto *ščaveta* so vpeljali glagolico.

So pa še dve škofiji, v katerih se rabi *ščavet*: *poveška* in *tržaška škofija*. Premilostivi škof poreški dr. Jan. Flapp je po svojem prepričanju izrekel, da v njegovi škofiji ne rabijo nikjer glagolice, a *ščavet* da je prepovedan. Vsled tega mu je latinščina edini bogoslužni jezik dočim je vsako rabo slovensčine zelo oestro prepovedal. Ali bo tudi tržaški škof tako razlagal papeževe besede? Tega se naši bojijo, Italijani upajo. Mi vemo, da so Slovani v Istri brezpravni nasproti naši italijanski vladi, katera gospodari brezobzirno proti slovanskemu

med Slovenci in Hrvatji. Državni poslanec dr. Krek je govoril o skupnem političnem delovanju Slovencev in Hrvatov. Na banketu je govoril dr. Brejč.

Grof Thun svoje prednike pridno posnema v mešetarenju. V dogovoru je bil s Jugoslovani, a hkrati se je na skrivnem pogajal tudi z Italijani. Seveda se pa Italijani z malimi obljubami ne zadovolje. Thun pa zna pri vsem mešetarenju obsedeti med dvema stoloma.

Nagodbene predloge so izročili v to izvoljenemu odseku. Kvotna deputacija je zborovala v Budapešti. Naša deputacija traja, da se donos Ogerske zviša za 8 odstotkov, Ogri pa nočejo ničesar vedeti o kakem zvišanju kvote. Deputaciji sti se razšli brez uspehov. Sedanjo provizorično nagodbo bodo podaljšali zopet za tri mesece.

Thun in slovenske zahteve. Thun je odposlanstvom kranjske odvetniške zbornice in shoda odvetnikov in notarjev, ki so mu izročili spomenico radi izključenja slovenskega jezika pri nadsodišču v Gradcu, odgovoril, da ne pritrdi postopanju graškega nadsodišča. Glede vsenčilišča in nadsodišča v Ljubljani pa je odgovoril, da ni za ustanovitve vsenčilišča in nadsodišča v Ljubljani. Sploh se je baje Thun za protit drugim izrazil, da nekatere slovenske zahteve segajo predaleč. V slovansko-krišćansko narodni zvezi je bila vsled tega velika razburjenost. Večina je sklenila, da zveza več ničesar ne razpravlja z vlado, od katere ne more ničesar pričakovati, marveč da hoče drugim klubom desne pojasniti svoje stališče. Sedaj bodo pač vsi spoznali, da dokler bodo naši poslanci v rokavicah ležali za vlado, se ista ne bode ozirala na naše težnje. Prav je imela kat. narodna stranka: Hrabet pokazimo vladi, nastopimo nevstrahšno, pa se bo vstrašila vlada!

V proračunski odsek sta izmed Slovencev izvoljena dr. Gregorčič in dr. Krek.

Izgredi v Primorju. Grof Thun je odgovoril na interpelacijo poslanca Gambinija radi zadnjih nemirov v Poreču. Ministerski predsednik je izjavil, da vzroki tem nemirov niso bili ni narodni, ni politični, ampak posledica napetosti med kmeti in meščani. Glede izgredov v Trstu pravi min. predsednik, da se ne sme prezreti, da so tam, med tem ko je vsa Avstrija žalovala vsled nečutenega dogodka v Genevi, prirejali veselice in s tem najgloblje užalili čustvo lojalnosti in udanosti do vladarske hiše in se torej ni čuditi splošni ogorčenosti patrijotičnega avstrijskega prebivalstva. Skrbela pa bode vlada, da se ne bodo več ponavljali izgredi proti italijanskim podanikom na avstrijskih tleh, in se bo vsakogar, ki se pregreši proti temu najstrožje kaznovalo. Prav. A primorski Slovenci trjajo, da se i njih z isto žilavostjo varuje pred surovimi napadi italijanske drubali. Sicer pa je na to izborni odgovoril g. Nabergoj v odprtem pismu na grofa Thuna.

Vnanje države.

V Parizu so delavci ostavili delo in sicer skorej na splošno. Zdaj pa so se že začeli vračati k delu. Ubogi zapeljani delavci so upali, da si vsaj nekolikoboljšajo, pa so šli le na led razum hujšakcem. Vlada niti ni hotela posredovati med delavci in delodajalci.

Razkralj srbski Milan je za časa potovanja kralja Aleksandra znesel se nad svojimi nasprotniki, katerih mnogo je potaknil po ječah ter jim odvzel vsa odlikovanja in časti. Vsled tega je veljanska razsrjenost med srbskim narodom.

Med papežem in nemškim cesarjem so razmere postale napete. Cesar bi že napejal strune, pa se boji, da mu na nje ne zagode kat. centrum, ki šteje nad 100 zastopnikov v državnem zboru. Jezi ga papežev nagovor na francoske delavce.

Vojaško zaroto v Parizu so staknili židovsko-liberalni listi. V zvezo s zaroto so spravili tudi provincijala je

Mons. Andrej Marušič.

vaščine. Iz tega so nekateri izvajali, da se ima *ščavet* odpraviti in nadomestiti z latinščino. Toda tako razlaganje je očitu o krivo. *Ščavet* se ima po vsi pravici nadomestiti z glagolico ne pa z latinščino. Prvič je živi slovanski jezik (*ščavet*) priča, da je v onih cerkvah bila postavno vpeljana glagolica in da se je odpravila protipostavno brez dovoljenja. Stvari je treba postaviti, kakor so bile pred *ščavetom* in ne vpeljavati novotarje v cerkev z latinščino.

Večkrat se trdi, da je bila glagolica le začasno dovoljena, in da jo je cerkev le *trpela* namesto latinščine, da je pa ni rada videla. Ta trditev je neosnovana. Papeži so glagolico dovolili brez pridržka in za vse čase, dokler ne bi oni sami dovoljenja preklicali. Tudi ni v obče res, da je prišla glagolica na mesto latinice, ampak zgodovinsko dokazano je, da so jo papeži vpeljali namesto grščine in ž njo rimski obred, namesto grškega. To so pa papeži za to storili, da so katoliške Slované obvarovali od giškega razkola. In resnično! Da ni bilo glagolice, bili bi morebiti danes tudi Hrvatje razkolniki. Cerkev vodi vedno skrb za zveličanje duš ne politične aspiracije, gospoda italijanska!

življu v Istri. Ta italijanska vlada v dogovoru z ogersko vlado in v sporazumenju z našimi nasprotniki dela na vse pritege proti glagolici.

Toda mi se je ne bojimo naše c. kr. italijanske vlade, ker vemo da nasproti cerkvi nismo brezpravni in za to upamo, da naša pravica zmaga popolnoma, kakor je do zdaj zmagala deloma.

Papež pravi, da nima nikdo pravice rešiti dvomov o postavni rabi glagolice, ampak da morajo škofje predložiti dvome sv. stolici v Rim. Ker je pa v slučaju *ščaveta* naj manj dvomno, kaj bo treba postaviti namesto *ščaveta*, imamo vso pravico zahtevati, da se stvar predloži papežu.

Vsako drugo ravnanje je v nasprotju s papeževimi določbami. O priložnosti izpregovorimo še kaj o tem.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Hrvatska stranka prava je imela na Sušaku svoj sestanek. Na shod so došli tudi zastopniki slovenske katoliško-narodne stranke. Kanonik Kalan je pozdravil shod ter poudarjal potrebo jedinstva

zuitov. Vse je bilo zmišljeno z namenom, da bi pozornost odvračali od Drejfusove zadeve. Toda vse se jim je skazilo. Bomba ni imela zaželjenega učinka.

Glede krečanskega prašanja se je sultan udal zahtevam velesil. Toda ostanemo še vedno neverni Tomaži, da bi se žalostne razmere res urestile, ker se sultan predobro zna zvijati.

Dopisi.

Iz Šempetra. V nedeljo 16. t. m. je imela „Hranilnica in Posojilnica“ v St. Petru izredni občni zbor. Na dnevnem redu je bila izvolitev novega računskega pregledovalca, čegar mesto je bilo izprazneno po odhodu č. g. Knavsja. Po kratkem nagovoru predsednika je sledila izvolitev, ki se je odločila za č. g. Josipa Ličana, sedanjega kapelana v St. Petru. G. predsednik da nato besedo g. Ličanu, ki se zahvali za skazano mu zaupanje.

Rad vsprejme naloženo nalogo veseli, da more dobri stvari koristiti. Spominjal se je tudi ustanovnika „Posojilnice“ č. g. Knavsja in njegovega neumornega delovanja. Ljudje si ga ohranijo gotovo v trajnem spominu, čemur so mo- žeje živo pritrjevali.

Govornik je potem v kratkih besedah povdarjal socialen pomen posojilnic. Ne gre se le za denar, gre e za idejo za krščanski socializem. Posojilnice se le nekak odmev na okrožnico sv. Očeta o delavskem prašanju, so tudi želja našega prevzvišenega nadškofa. Da tudi kot narodnjaki moramo podpirati posojilnice. Brez gospodarske neodvisnosti ni politične. Kako koristne in potrebne so posojilnice, spričujejo sploh dovolj dejstva, saj se povsod tako širijo in prinašajo le blagoslov. Govornik konča z željo, naj bi ne le z roko v roki bili združeni, ampak edini tudi v mislih in srcih, da bi stali tako vedno na straži proti nevarni demokraciji.

Potem je č. g. Dermastia v lepem dolgem govoru pobijal pomisleke, radi katerih gojijo nekateri nezaupanje do posojilnic. Dokazal je, da Raifeisenove posojilnice so na trdnjših nogah nego vse druge. Vloge se tu dobro shranjene ne, le zato, ker ni nevarnosti kake defraudacije, udje sami skrbijo za pošteno odbornišvo — ampak vlogam jamči tudi vsakdo s celim svojim premoženjem. Pokazal je nasprotno, da tudi ta neomejena zaveza ni nobeno strahilo. Posojilnica si lahko pomaga s rezervnim zakladom, zgubljena svota bi se pa tudi razdelila na vse ude. Na posameznika pride le malenkost. Govornik je posebno povdarjal pomen hranilnic v tem oziru, ker navajajo ljudstvo k varčevanju. In tu je razvil govornik res krasne misli varčnosti. Občinstvo jih je z velikim zanimanjem poslušalo, saj je tudi govornik znal svoj govor pošteno osoliti z vzgledi iz življenja in z dovtipi. Povedal je v čem obstoji varčnost, in kako je silno potrebna in ob enem tudi lahka. Hranilnica jo najlepše pospešuje, saj je tako pri rokah, vsprejme tudi majhne zneske, in oživi vsak krajcar, ki bi bil drugače mrtev. Polagal je gorko poslušalcem na srce, naj

uče zgodaj mladino varčevati, da jim bo „poštena lakomnost“ ohranila ne le denar, ampak tudi treznost in poštenost.

Po tem zanimivo poučnem govoru seve ni mogla izostati zaslužena pohvala, katero je razodelo občinstvo z burnim poskanjem in živjo — klici.

Pri slučajnostih se je sprejel predlog g. Ličana, naj se uvedejo udovi in prid uradni dnevi in ure. Odločil se je za to torek in petek od 10—12. Vendar niso izključni uradni dnevi — posebno kar se tiče vlog ne.

Soglasno se je slednjič pritrjelo predloga, naj odbor odpošlje „Gospodarski zvezi“ v Ljubljano zahvalno pismo, da je pri vladi posredovala tako požrovalno in uspešno radi rekurzov primorskih posojilnic.

(Predsednik zaključil shod z zahvalo za poučne besede in s pozdravom občinstva.)

Iz Lader. Gospod urednik, ne vem ali vam je znano, kje da so Ladera ali ne, to pa vem, da je bilo še prav malo dopisov iz naše vasi v vašem cenjenem listu. Ali enkrat se moramo tudi mi oglašiti, da bodo vedeli vaši bralci, kako se imamo pri nas. Posebno bi vam povedal rad danes kaj o naši šoli. Naša vas leži prav pri Soči komaj 1/4 ure od Kobarida, to povem zato, da ne bode mislili cenjeni bralci, da smo kje gori pod Krnom med strašnimi pečinami, ne, prav v deželi smo in vendar imajo vsi gorjani več priležnosti naučiti se brati in pisati kakor pa naši otroci. Pa kako to, boste rekli, saj so dandanes povsod šole, saj ni skoraj vasi brez šole, toraj tudi vi Laderci morate imeti šolo. Da, imamo jo pa kakšno! Do lanske jeseni bila je šola na Libušnjem, kamor spadamo pod duhovnijo; lansko jesen pa so šolo na Libušnjem odpravili in ustanovili dve šoli, eno na Vrsnem in eno v Smasti. Smast leži pičlo četr ure od nas. O potem pa še boljše za vas, boste rekli, ker imate bližje šolo. A počakajte, g. urednik, da vam pojasnim kakšne so naše šole, potem nas ne bode več blagorajali! Dve šoli so torej napravili lansko jesen v naši duhovniji, ali dobro si zapomnite, te dve šoli, ki ležite dobro uro vsaksebi imate samo jednega učitelja! Mislím, da je to jedín slučaj na Goriškem.

So druge potovalne šole, to vem, ali da bi dve redni šoli v taki razdalji imeli le jednega učitelja, tega še nisem slišal nikdar. Ta pomilovanja vredni g. učitelj trdi se za žive in mrtve, hodi gori na Vrsno, hodi doli v Smast, pa ne vidi nikjer nobenega uspeha.

Pa kako bi ga imel! Naši otroci hodijo v Smast, kjer je poduk vsak torek, četrtek in soboto, torej imajo otroci vsak teden 4 dni počitnic, pa — veliki 9 ur, mali pa 6 ur poduka. Kako bodo potem kaj znali!? Pa toliko ur poduka imajo le tedaj ko ni nobenega prostega dneva. Prvi teden t. m. pa so imeli veliki samo 3 ure, mali pa samo 2 uri, v torek namreč je bil god presv. cesarja, v četrtek pa je bil prvi četrtek v mesecu, in prvi četrtek ni nikdar poduka. Torej cel teden samo 3 oziroma 2 uri poduka, in to se večkrat ponavlja, in potem naj si otroci pridobijo potrebno znanje. Po

pravici moram povedati, da so otroci še tisto pozabili, kar so se do lanske jeseni naučili na Libušnjem. Če pojde tako naprej, kmalu pri nas ne bo znal noben mladenič in nobena dekle pisati in brati! In vendar je dandanes, posebno nam, ki moramo hoditi v svet s trebulom za kruhom tako potrebno pisanje, branje in nekoliko računanja. Pa kakšna šolska soba je še-le pri nas v Smasti! Leži ravno na sredi vasi pred — koritom! Ves ljubi dan stoje ženske pri koritu, vse so obrnjene naravnost v šolo in gledajo le na korito ne pa v knjigo in tudi ne na desko. Tako je v naši šoli, in potem naj pridejo učenjaki iz nje! Ker smo videli, da z našo šoli ni nič, prosilo nas je več, da bi otroke sprejeli v Kobarid.

Sprejeli so res 3, ali več jih ne morejo, ker nimajo prostora in naši otroci so toraj obsojeni da ostanejo vedno — tepci! Z Bogom g. urednik. Dokler smo še stari živi, vam že še kaj sporočimo, ali ko nas poneso k sv. Lovrencu, ne dobite nobenega dopisa več, ker naša mladina ne bo znala ne brati ne pisati. Žalostno — pa resnično!

Iz Rifemberga. — V poduk in svarilo zavarovalnim društvom za zavarovanje goveje živine.

Naše društvo je bilo toženo. Ker pa je bila na Goriškem to prva tožba, naperjena proti društvu za zavarovanje goveje živine, zatorej morja ustrezem društvom in zavarovalcem, ako nekoliko opišem to zadevo.

Pri vsakem društvu se pripeti kakka nesreča. Toda naleti se lahko tudi na takega, ki želi zatreti društvo, ali pa je oškodovati, da bi se sam okoristil. Tako se je žalibog dogodilo v našem društvu.

Dne 15. maja je poginila krava nekemu Kerkoču. Obveščeni predsednik je z domačim živinozdravnikom takoj pregledal kravo, da po pravilih za 19. maja skliče sejo, katera naj bi določila odškodnino. Kerkoč pa ni hotel čakati ter po dr. Staniču napel tožbo proti društvu in zahteval 100 gld. odškodnine. Že 17. maja se je krava sodnijsko ogledala.

Pri komisiji na licu mesta je zagovarjal tožnika dr. Tuma, društvo pa je zastopal predsednik Pavlica. G. sodnik zasliši ajdovskega živinozdravnika ter priče. Obravnavalo se je po tem trikrat v Ajdovščini, kamor je hotel toženec spraviti ves Rifemberg, da bi dobil pravdo.

Med tem je društveni odbor v seji 19. maja določil 60 gld. odškodnine. Toda tožnik se ni zadovoljil, in denar se je moral vložiti v depozitni urad c. kr. davkarije.

Dne 20. junija se je razglasila razsodba glaseča se:

vilno napisal n. pr. besedo: *Grčna*? Ako je to ime srečno po svoje zapisal: *Gargigna*, je to prav naravno, kakor je naredil iz *Glem-a: Geme* (v županiji Pomijski v Istri), iz *Rzar-a: Rosariolo* (v županiji Pasjanski v Istri), iz *Glemone: Gemona* (v Karniji), iz *Klenošek-a: Clesniaco* (v Buzetski županiji) i. t. d.

Bili so časi, ko so pisali nerodni ptujci in za njimi celo navadni domačini za Kovačič: *Kovatit*, tedaj t za č, nadalje za *Sekovt: Zukult*, tedaj laški z za šč, za *Jekše: Jexx*, torej x za kš. Celó za ž so rabili t, kar nam lepo priča furl. S. *Andrat*. V tej besedi se t ne le piše za ž, nego tudi izgovarja.

Ako vse navedeno dobro premislím, se pač ne bodedo čudili, da je iz *Lončnika* nastal: *Lucinico*, ob enem pa pridemo polagoma do spoznanja, da vtegne biti celo imenitni benečanski *Mocenigo* le slovenski priprosti in neslani *Močnik*, *Gradnigo: Gradnik*, *Barbarigo* hrvaški: *Barbarič*, *Centranigo: Centranic* in *Flabenigo: Flajbanik* ali *Flajban*. Potemtakem pa bi bil tudi *Lucinico* ali *Lucinigo* kot benečanski plemenitaški priimek le borni slovenski *Ločnik*.

Ne morem pa nikakor pritrjediti, da bi bil dal *Ločniku* ime kakor *Ločnik* (priimek). Iz slov. priimkov kot takih se sploh ne snujejo krajna imena v ednini, nego vselej v množini. N. pr. *Babič: Babiči*, *Mihelj: Mihelji*, *Škodnik: Škodniki*, *Brežan: Brežani*, *Krmec: Krmci*, *Cink: Cinki*, *Pečenko: Pečenkovi*, *Rojec:*

1. Da je društvo dolžno tožitelju za poginolo kravo plačati, kolikor ima določni načelstvo društva po društvenih pravilih, in sicer v 14 dneh v ogib izvržbe.

2. Tožitelj mora toženemu društvu povrniti pravdne troške v znesku 11 gld. 35 kr., in sicer v 14 dneh v ogib izvržbe.

Tožitelj pa je napravil priziv proti razsodbi, ter je prizivna obravnava bila dne 11. okt. na okrožnem sodišču. Tožitelja je zastopal dr. Stanič, društvo pa dr. N. Tonkili.

Po dolgem preslišavanju in prebiranju zapisnikov, zagovarjala sta zgovornika svoji stranki, na kar je senat razsodil:

Potrdi se razsodba prvega sodnika v celém obsegu, zavrne priziv tožitelja, ki se obsoja v pravdne stroške 15 gld.

Tako se je vsa zadeva dovršila. Ali niso to pravi svojeglavneži, ki zametujejo denar, ter oškodujejo društvo, ki nikdar ni bilo odškodovano.

Rifenberžan.

NOVICE.

Gorica.

† Mons. Andrej Marušič.

V nedeljo opoldne se je bliskoma razširila vest, da je zadet od kapi nenadoma umrl veleč. mons. Andrej Marušič, častni kanonik, nadškofjski konzistorijalni svetovalec, c. kr. professor v p., ud c. kr. deželnega šolskega sveta, nadškof. višji nadzornik ljud. šol, odlikovanec s križem za cerkev in papeža itd.

Pokojni mons. je bil znana oseba v Gorici, ki ima za seboj mnogovrstno delovanje, katero bode vedno zarisano v zgodovini našega naroda na Goriškem. Pokojnik pridobil si je v političnem kakor tudi v književnem delovanju velikih zaslug za naš narod.

Rajni mons. opisaval je svoje življenje v našem listu, hoteč ob sedemdesetletnici svoje znanice in prijatelje obdariti s svojimi spomini. Žal da pokojnik življenjepisa ni dokončal. Poskrbeli pa bomo, da se po njegovih zapiskih spis dokonča, ter potem njegovo „Dobo in podobo“ izdamo v posebni knjižici v trajen spomin, katerega si je neumorno delavni pokojnik tudi zaslužil.

Pogreb, ki je bil v torek ob 2. popoldne, bil je sijajen. Udeležili so se pogreba zastopniki oblastev, mnogoštevilna duhovščina, c. kr. gimnazija ter obilno verne občinstva. V stolnici smo v prezbiteriju opazili tudi prevzv. kneza in nadškofa.

Bog daj večni mir in pokoj njegovi duši!

Prevzvišeni nadškof naš bode kardinal tako se je razglasilo minoli teden po našem mestu. Povod temu je dala notica rimske „Tribune“ ki javlja, da med državnim tajništvom in poslani-

„Hovder, hovder, hovder“,

ali šaljiva slovnica.

(Dalje; sp. † A. M.)

Idimo dalje. Iz našega dvozložnega *Lončnika* so zveržili Lahi njih štiri-zložni *Lu+ci+ni+co*. Kako je nastal zlog *Lu* iz *Lon* smo že namignili. Zlog *ci* se je izcimil zaradi blaglasja, zloga *ni* in *co* pa sta nastala še le potem, ko se je bil obesil na konec obligatni laški o, ker je znano, da praviloma ne trpijo italijanski ali poitalijanci samostavniki na koncu soglasnika. Za to imamo na stotine vzgledov. N. pr. Iz *Martinjaka* je dobil Lah *Martignacco*, iz *Manjaka: Mantago*, iz *Višnjevika: Vismivico*, iz *Boruta: Borutto*, iz *Podpeči: Popenchio*; *Osap* (v Istri) je Lahu: *Ospo*, in *Ozov* (v Karniji) mu je: *Osoppo*, tudi *Spilimbergo* mu slajše doui, nego *Spilimberg*.

Tudi ni nič posebnega niti čudnega, ako beremo v kaki listini ali starejši knjigi *Lucinigo* mesto *Lucinico*, ker se v italijanščini c (— k) res včasih prelevi v g, kar vgaja še posebno beneškemu grlu. Zato slišimo: *Menigo* mesto *Menico*, *chierogo* mesto *chierico*, *monaga* mesto *monaca*, *drago* mesto *draco*, *sgri-gno* mesto *serigno* i. t. d.

Takisto spačijo Nemci kaj radi naš *ik* v *ig*. N. pr. *Dobernig = Dobernig*, *Samonig = Samonig*, *Ravnig = Raunig*, *Čabušnik = Tschabuschnigg* in takó naradej.

Kar se pa tiče izrazov: *villa Lunzenicha* in *villa Lunzeniga* ali *Lunzaniga*, je očitvidno, da tiči v njih končnica rodilnikova, kakor v izrazih: *Ronzina*, *Merna* in *Auzza*, ker se glasijo ta imena v imenovalniku: *Lóčnik*, *Róčinj*, *Miren* in *Avč* (ne *Avče*). *)

Ptujci so namreč zapisovali slov. krajna imena kakor so jih slišali izgovarjati od ljudstva samega. Ker pa Slovenci krajna imena sklanjamo, slišali so jih imenovati v različnih sklonih ter so jih imenovati v različnih sklonih ter so jih iz nevednosti takó tudi zapisovali. Najčesteje jih nahajamo zapisane se vé da v imenovalniku, pogosto v mestniku, a včasih tudi v rodilniku, kar nam kažejo baš navedeni vzgledi.

Priznati moramo, da je bilo Nemcem in Lahom v minolih časih zelo težko pravilno napisati naša krajna in osebna imena. Prvo niso poznali svojstev našega jezika, drugo ni jim bilo z lepa mogoče naših imén po njih pravopisu kakor gre, napisati. Posebno preglavico pa so jim delali naši poluglasniki, sičniki in šumniki. Kako naj bi bil Lah pred 100 ali 300 leti v svojem medenem jeziku pra-

*) Ljudstvo govori: „grem v Avč, sem prišel iz Avča sem bil v Avči“. V starih listinah najdemo: *Ala = Avč*. V krstnih knjigah rabi rodilnik: *Ala* (kesnej: *Auzza*) za imenovalnik, zato pišejo v rodilniku: *Alae* oziroma *Auzzae*. Novi imenovalnik: *Avč*, in novi mestnik: v *Avčah*, sta prišla v rabo pri naših pisih še le po l. 1850., poprej pa ni o njih ni duha ni sluha.

*) Odkod ime „Solkan“? Gotovo od glagola: *sukati zasukniti*. Gorjani govoré: *Súkan*, Goriški okoličani: *Solkán*. Pri Solkanu se soča res zasukne pa tudi goriška raván se Solkanom vred. V Avči kličejo nek potok: *Sukánček*. Takisto bi jaz izvajal: *Krmin* od „*krmiti*“, zato ne vem zakaj pišejo nekateri pisci: *Kormin*. Saj ljudstvo ne govori tako.

kom Avstro-Ogerske se vrše pogajanja za imenovanje jednega avstrijskega kardinala. V to se izbere najbrže nadškof Jakob Missia v Gorici. Tako „Tribuna“.

Premilostni škof krški dr. Anton Mahnič je minolo nedeljo v Vrbičku prvič pontificiral v staro slovenskem jeziku, rabeč knjigo, ki mu jo je poklonila goriška duhovščina.

Župnijski izpit sta napravila č. gg. Franč. Razpet, vikar v Orehku, in Andrej Uršič, vikar v Oblokah.

Peticije za vseučilišče in nad-sodišče v Ljubljani so tačas najbolj umestne. Na razna prašanja, kako naj bi naše občine sostavile prošnje za vseučilišče in nad-sodišče, nadsvetujemo naslednja obrazca:

1.) za vseučilišče:
Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogostastje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategadelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje takšno vseučilišče.

Ta sklep si usoja predložiti v naj-blagohotnejše uvaževanje, udano podpisano županstvo.

Županstvo v (Pečat) (Podpis)

2.) za višje deželno sodišče v Ljubljani:

Visoko c. kr. ministerstvo za pravosodje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev višjega deželnega sodišča v Ljubljani vsaj za Slovence na Kranjskem, Spodnjem (Slovenskem) Štajerskem in na Koroškem v pravosodnem in gospodarskem oziru nujno potrebno, in je zategadelj sklenil prositi visoko c. kr. vlado, naj blagovolji poskrbeti, da se čim preje ustanovi takšno višje deželno sodišče v Ljubljani.

Ta sklep si usoja predložiti v naj-blagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo.

Županstvo v (Pečat) (Podpis)

Imendan pokojne cesarice Elizabete 19. november praznovati morajo vsled posebne odredbe naučnega ministerstva tudi nadalje učenci vseh šol s posebno cerkveno slovesnostjo. Ponka ta dan ne bo, vendar pa morajo izostati dosedaj običajne šolske slavnosti.

Poslancem, zastopnikom kmečkega prebivalstva! Podadmiral baron Spaun je izdal takšen ukaz, ki se je dopisal skoro jednak trdki Eisler in drug. ter vojaškemu pristanskemu zapovedništvu v Pulju. S tem ukazom se za-bi-čava trdki, ki je po pogodbi zavezana preskrbovati vojaško skladišče v Pulju, naj kolikor le možno naročava vse potrebno blago iz Ogerske, ter naj vsako leto pravočasno predloži izkaz o dotičnih predmetih z natečajnim oznamenilom kraja in oddajalca, zapovedništvu skladišča pa se naroča, naj pazi na to, da bodo viktualije res kar najprej prihajale iz Ogerske, oziroma, da bo trdka Eisler in drug. res izpolnila to nalogo. Kaka krivica se je s tem zgodila naši državni polovici, oziroma njenim obrtnikom in poljedelcem! Zato je sveta dolžnost zastopnikov kmečkega ljudstva v Avstriji, da z vsi resnostjo nastopijo proti temu koraku mornariške uprave.

Slov. kat. delavsko društvo je imelo odborovo sejo v svoji sobi (v semeniški ulici 9. II. 1. vrata, ko se gre navzdol) dne 16. t. m. Sešli so se skoraj vsi odborniki, ki so sklenili 1. da se skliče občni zbor dne 6. novembra t. l. 2. da bodo obhajali petdesetletnico cesarjevo s slovesno sv. mašo in primernim cerkvenim govorom dne 4. decembra 3. da bodo po zimi poučno predavanja o krščansko socialnem načrtu.

Udom kat. delavskega društva na znanje. Društvena soba Via Seminario 9. II. bo vsaki dan odprta od 8 zjutraj do 7 zvečer. Na mizi bodo časopisi. Ob nedeljah in praznikih bo od 11. do 12. vedno en odbornik v sobi, ki bo dajal pojasnila, zapisaval nove ude in pa sprejemal mesečnino.

Javen shod priredi kat. slov. delavsko društvo v nedeljo ob 3. v Moze-tičevi dvorani v Solkanu.

Laškemu rovanju je zapadel sled-njič tudi župan devinski Friderik Ples. V torek 11. t. m. so ga orožniki počakali, ko se je vračal domov in ga prijel na trziški postaji, češ, da je on kriv izgredov v Devinu. „Corriere“ in „Sentinel-la“ polnita brez strahu pred modrim svinč-nikom svoje predale. Kaj bi se zgodilo, ko bi mi danes kaj o tem črhnilo? — Spo-min na nedavne čase nas uči, da bi išel

„P. L.“ jutri v — drugi izdaji. — Quod licet...

„Soča“ govoreča o interpelaciji Se-penhoferjevi glede italijanščine v goriških cerkvah, je takoj dodala opazko kakor da bo cerkvena oblast gotovo zadovoljila njih zahtevam. Da je tudi ta opazka naperjena proti nadškofu je oči-vidno, saj se mu vsako toliko vrže po-lence pod noge, ter skuša v ljudstvu vzbujati nezaupnost napram njegovi ose-bi. In čemu take opazke? Je-li nadškof dal za to povoda? Morda se hoče tudi pri-nas tako postopati, kakor „narodnjaki“ na Kranjskem, katerih eden voditelj je izjavil: In če bi Missia delal tudi v na-šem smislu, mi ga moramo napadati.

„Slovinci in slovenski minister“, pod tem naslovom se je „Soča“ prav-robatno zagnala v posl. Povšeta. Ker se na pisavi pozna nervoznost, ne bomo odgovarjali. Toliko v odgovor onim, ki so nam pisali. Samo to rečemo kdor sam s železnim drogom ubija slovenske može, naj nikar drugim cepca ne očita.

V „Karijoli“ se pere grof Mels, kateri se je naselil v Štanjelu. Velika drznost se čita iz njegovega dopisa. Taki so sploh vsi, kateri se naselijo med nami. Koliko takih rakov se je že zajedlo v našo zemljo. Žalostno! „A ti... ne ste-zaj mi rok po sreči nikdar“!

„Karijola“ in duhovniki. Kakor je znano čitateljem obhajal je v Gorici preč. g. Fr. Zoratti petdesetletnico svo-jega mašništva. Pri tej priliki je potre-sel tudi „Corriere“ nekaj zrnice kadila pred slavljenca. Koliko pa je vredno to slavljenje iz ust židovsko-liberalne „ka-rijole“ razume vsakdo, kdor je le eno številko kedaj čital. Vsaka številka blati duhovne od kaplanov in župnikov pa do škofov in samega papeža. V isti številki je slavil zlatomašnika in blatil Jezuite; premeleval je plesnive fraze o Jezuitih, katere je v slavnostni knjigi, izdani o priliki zlatomaše hvalil prelat Pa-višič. Tako znajo judje! In vendar se dobe kristjani, kateri si puste tako de-bel pesek metati v oči.

Utok ovržen. Upravno sodišče je ovr-glo utok tržaškega mesta radi slov. napisa na grobnem spomeniku vrlega ro-doljuba barkovljanskega gosp. Martel-lanca. Tam na mestu miru in sprave žali slov. beseda neodrešene italijanaše, tu-tja prenašajo svojo mržnjo. In vendar pridejo tudi oni enkrat pod rušo...

Na železnicih ne bodo več upli sprevozniki „Abfahr“ in druge — am-pak vpeljejo s prvim novembrom zna-menja.

Slogini zavodi so se že preselili v „Šolski dom“ v prvo in drugo nad-stropje, kateri je komisija potrdila.

V ulici Barzelini ostaneta še vedno prvi in drugi razred (slogin) in otroški vrtec.

V pritličje „Š. d.“, katero ni bilo še popolnoma dovršeno se preseli, naj-brže prihodnji teden 4. razredna mestna šola, katera je do sedaj (3. in 5. deški razred) v ulici Barzelini in (1. in 2.) v ulici sv. Klare. V ulici sv. Klare ostane otroški vrtec.

„Budalo“ se je zopet zagnal v č. oo. kapucine češ, da pri kolekturi delajo politiko. Ubogi budalo, kako ima razgre-to domišljijo! Kaj bi še le bilo, ako bi mu kdo veroval? —

Neljub obisk. Sentinellino uredniš-tvo so preiskovali 11. t. m. policijski uradniki. Med zaplenjenimi številkami so najdlji 30 števil brez koleka. Za neljub obisk je moral „Budalo“ plačati še 13 kron in 56 bel. globe. — Menda bi bilo treba k „Budalu“ večkrat pogledat.

Ogenj je nastal v torek, kmalu po-poldan v zalogi bratov Bolaffio. Nevarnost so hitro zapazili, prišla je požarna bram-ba. Škoda je majhna.

Železnični so merili pret. te-den, za soško železnico od Solkana čez Blančo; prevrtali bi Kostanjevico, in po-staja bi bila za Gradom. Bomo videli koliko kruha bo iz te moke.

Zopet smola. Že v nedeljo 16. t. m. so sklicali demokrati velik ljudski shod k. zlatemu levu, v šolskih ulicah. Klicali so celo Furlanijo na shod, a gla-varstvo je shod radi pomankljive formal-nosti — prepovedalo.

Prošnja za vseučilišče in nad-sodišče v Ljubljani je enoglasno sklenilo starešinstvo v Podgori. Občine posne-majte!

Verzegnassijeva interpelacija in resnica. Verzegnassi se je v svoji in-terpelaciji spravil nad č. g. kurata Go-rjanskega, češ, da je huskal ljudi ter jih bodril ko so jih odpeljali v Trst. Vsled tega so proti g. kuratu uvedli preiskavo na sodišču v Komnu. a pokazalo se je, da g. kurat ni ničesar zakrivil ter bil vsled tega 10. t. m. oproščen.

Isto tako je Verzegnassi lažnjivo trdil, da je preč. g. župnik v Renčah, govoreč o umoru cesarice končal: In veste, kdo je bil tisti zavratni morilec? Neki Italijan, To pa ni resnica. Marveč je g. župnik le v govoru mimogredo omenil, da je morilec po rodu Italijan. To je pa vse kaj drugega. In če bi bil tudi tako končal, ali ni to resnica? Go-spodje le nekoliko poštenosti, pa bode bolje.

Dekliška obrtna šola društva „Šolski dom“, ima dva oddelka: za umetno vezenje in belo šivanje (s tremi letniki) ter za šivanje oblek (z dvema letnikoma), in bo imela v zimskem tečaju pouk od osme do devete zajutra, ter od dveh do ztirih popoldne (izvzemši srede in sobote). V šoli za šivanje oblek se bodo učenke učile izdelovati vsakovrstno žensko in otroško obleko od najprostejše do naju-kusnejše. Delo se bo tudi sprejemalo tudi od strank in se bo izvrševalo po želji in po nizkih cenah. Tudi šola za umetno vezenje sprejema vsakovrstna naročila za vezenje zasebne in cerkvene obleke v svili, srebru in zlatu. V omenjeni šoli se sprejemajo učenke se vedno; vendar priporočamo, naj se kmalu oglasijo one, ki mislijo na to, ker po vseh Svetih bi ne bilo lahko katero sprejeti.

Obrtna tečaja. Za gospe in gospo-dične ki se hočejo vaditi in popolniti v umetnem vezenju ali v šivanju oblek, se začneta v dekliških obrtnih šolah „Sol-skega doma“ z mesecem novembrom. Tečaj za umetno vezenje bo imel dvakrat na teden po dve uri (od desete do dvanajste), enako tudi tečaj za šivanje oblek, pa ob drugih dneh. Šolnina bo znašala v vsakem tečaju po dva gl. na mesec za one učenke, ki ne bodo oproš-čene. Oglase sprejemati učiteljici gačni Arko in Hrovatin ali šolsko vodstvo.

Nesreča ali zločin? Trije sveto-lucijski farani z Loga so šli 14. t. m. popoldne s dvema vozovoma v bližnji Tomin po opeko. Ko so se pozno pono-či vračali domov in prišli do prve mo-drejske hiše „pri Trpinu“, ki stoji čisto osamljena na polji, ni mogel eden teh treh mož, Jožef Kofol iz Drevočnika, več dalje iti. Na njegove mile prošnje prenesla sta ga tovariša v „Trpinovo“ hišo, kjer mu je bilo zmirom huje, da je zahteval duhovnika, ki je okoli ene po-polnoči tudi prišel, ga spovedal in dejal v sv. olje. Kmalu na to je mož umrl, je pokazala, da je imel na desnem bedru od znotraj novo, kakih 8 cm. globoko rano, vsled katere je umrl. Sodnijska preiskava bo pokazala, kdo je to rano možu zadal. Jožef Kofol je bil star 47½ let ter je zapustil mlado udovo in več nedoraslih otrok. Bil je dober kmet. Ko bi mu bili rano brž ob-vezali in kri ustavili, bi mož ne bil umrl. Toda nihče (?) ni vedel kaj mu je, in tisti tovariši, ki je prišel po du-hovnika, je rekel, da je šel voz čez-nj, kar pa ni res. Od kod tedaj rana?

Hranilnica in posojilnica v Ko-baridu, registrirana zadruga z neome-jejo zavezo, imela je v devetih mesecih 171.339.48 kr. prometa; in sicer so zna-šale uloge 84.011.08 kr., posojila pa 87.328.40 kr. Ta posojilnica omejena je na sodni okraj kobariški. Gori navedene številke govore jasno, kako potrebne so take male posojilnice.

Sneg. Vrhove naših gorskih veli-kanov pokrili je prvi sneg v noči od 12 do 13. t. m. Bovški velikani bili so za-meteni daleč doli, ravno tako tudi kršni Krn. Stol, Morizma, Brezje (Monte Mag-giore) in drugi vrhovi dobili so lepe bele kapice. Matajur je še prost.

Za Alojzijevešče (XVI. izkaz 1898) so darovali: Preč. gg. Ivan Košir kot podpiratelj 5 gl., Iv. Leben 5 gl., Veleč. monsior dr. Fr. Sedej stolni kanonik 10 gl.

Vsem dobrotnikom: Presrečna hvala!

Društvo „Šolski dom“. (XXIV. izkaz od 2. avgusta do 1. sept.) Oglasili so se kot ustanovniki z doneskom 100 gl.: Slavno županstvo v Dornbergu, g. Božič Anton, kurat v Batah, in g. I. K. A.

V gotovini je došlo: Po upravnštvu „Soče“, kakor v 62. št. z dne 5. avgusta izkazano 54.26 gl. Po upravnštvu „Soče“ št. 64. z dne 16. avgusta 69.14½ gl. Po upravnštvu „Soče“ št. 66. z dne 19. avgusta 43.71 gl. Kattinig Ivan, ul. Cap-puccini 2. 5 gl. Primožič Matej, c. kr. sodnik v Tominu, na račun ustanov. 20 gl. Božič Anton, kurat v Batah, 1. obrok ustanovnine 20 gl. Pavletič Andrej, po-sestnik v Gabrijah 5 gl. Sitar Fran, župnik v pokoju volil 20 fl. Hranilnica v Cerknem 10 gl. I. K. A. 1. obrok ustanov-nine 25 gl. Kersnik-Rott Leopoldina, učiteljica v Pevmi, na račun ustanov. 15 gl. Trojanšek Marija volila 10 gl. Gruntar

Olga nabrala povodom poroke g. Alberta Mašere z gospico Milko Gruntarjevo 20.10 gl. Cene Rosov nabral v družbi gorjan-skih starašin in Klanjskega podžupana 7 gl. Pevsko društvo v gorenji Branici pri Čehovinah je zbralo 9.10 gl. in sicer so darovali: Krčmar Žvokelj Fr. 2 gl., Ant. Bratanec, Al. Žvokelj, Fr. Žvo-kelj, Fr. Trebižan, Anton Stemberger, Fr. Kobal, Fl. Jamšek, Jož. Viktor in Aleks. Čehovin po 60 kr., Ben. in Fr. Ukmar po 50 kr. in Jož. Stemberger 10 kr. Nekern Ivan nabral na Proseku povodom pogreba Jankota Štrukelj-a med učitelji in šolskimi prijatelji 14 gl. Žu-panstvo v Gabrijah poslalo o priliki izvo-litve novega starašinstva nabrane 4.52 gl. Vinarsko društvo za Brda poslalo od č. g. Gabrskega darovanih 5 gl. Pra-protnik Avgust, posestnik in trgovec v Lokvi 10 gl. Mladinoljub v Gorici 2. obrok ustanovnine 10 gl. G. d. č. Marija Lužnik v Volčah 50 kr. G. d. č. Ana Pi-tomic 50 kr. G. d. č. Marija Bukovec 50 kr. Val. Duša v Volčah — ostanek rač-una pri Karlutu 82 kr. Doljak Kristina, učiteljica v Solkanu, izplača ustanovnino 100 gl. Dr. Alojzij Franko, odvjetnik v Gorici, na saldo ustanovnine 50 gl. „Pod-melčan“ na saldo ustanov. 25 gl. Zamo-rec v Vugovi gostilni pri Sv. Luciji gl. 5.65. Grusovin Ant., posestnik v Gorici 3 gl. Fon Anton, posestnik v Gorici, na račun ustanovnine 10 gl. Družba pevcev in nekaterih drugih v Rihembergu 3.50 gl. Neimovana dobrotnika 1 gl. Skupaj gl. 577.30½. Vsled prejšnjih izkazov gl. 19.698.43½. Do 1. sept. došlo torej v gotovini gl. 20.275.74.

Opomba: V 23. uradni izkaz vrnili sta se dve tiskarski pomoti: voznički, ki so vozili kamenje „Šol. domu“, so daro-vali 16.95 gl. in ne 15.95 gl., in g. Ko-vačič Matija v Idriji ob Bači je daroval 50 kr. in ne 50 gl. Konečna svota je pravilna.

(XXV. izkaz od 1. septemb. do 1. oktobra.) Kot ustanovnik oglasilo se je sl. županstvo Sv. Križ na Vipavskem z doneskom 100 gl.

Vplačali so: Luvin Peter, učitelj na Vojščici 50 kr. „Mlinarjev Jože“ na saldo ustanovnine 20 gl. Pri izletu v Monastir in Oglej zložili Briski, Vipav-ski, Kanalski in Podčavenski rodoljubi 16.12 gl. Županstvo v Podgori izplačalo ustanovnino 100 gl. Klančič Anton, dež. poslanec, župan in veleposestnik v Pod-gori na saldo ustanovnine 20 gl. Zamo-rec v Bratinovi gostilni v Ajdovščini požrl 2 gl. Starašine v Soči zbrali dne 11. IX. 1898. 3.60 gl. Po upravnštvu „Soče“, kakor v št. 68 in 70 iz dne 26. avg. 2. sept. izkazano 85.37 gl. (1 gl. poškodovan). Berlot Anton, župnik na Vogerskem na račun ustanovnine še 15 gl. Gall. Alojzij, kancelist pri c. kr. sodnji v Gorici 1 gl. Kovačič Ignacij, 4. obrok ustanovnine 10 gl. N. N. o pri-liko grozne smrti Nj. veličanstva, naša presvitla cesarica Elizabete za dekliško zavetišče 500 gl. Skupaj 773.59 gl. Vsled prejšnjih izkazov 20.275.74 gl. Do 1. ok-tobra došlo torej v gotovini 21.049.33 gl. Odbor društva „Šolski dom“.

Trst Istra.

Dijamanтни jubilej je obhajal v Poreču kanonik Predonzani. Jubilar je še neverjetno čvrst na duhu in telesu.

Kaj je v Trstu vse mogoče! Na tržaškem deželnem sodišču je bilo par razprav proti italijanskim delavcem v mestni plinarni radi žaljenja nase države in cesarske hiše. Na tej razpravi so bili zaslišani kakor zaprisežene priče tudi dva Slovence in eden Italijan. In ker so ti trije, seveda pod prisego, izpovedali v smislu zatožbe, vrgla jih je uprava pli-narne vse tri na ulico. Ali se ne pravi to soglašati z zatoženci? Ali se to ne pravi siliti ljudi, da iz strahu zgubiti službo, pod prisego krivo izpovedajo? Da to je res značilno znamenje žalostnih tržaških razmer!

Obravnave radi izgredov se na-daljujejo. Dan za dnem se nesrečne žrtve obsojajo na večmesečne ječe.

V pomjanski občini, okraja ko-perskega je neki Jožef Kosič vstrelil na 31 letnega čevljarja Andr. Umeka iz Komna. Sumničil je Umeka, da mu je zapeljal ženo. Umek je bil poznat kot malovreden človek ter ga je občina že izgnala, a glavarstvo izгона ni potrdilo.

Ali znajo! Urad za prevajanje kra-jevnih imen po domače uredništvo „Pic-colo“ je slovensko Materijo prekrstilo v Metelliano. Ker pa se boji, da bi čitate-lji kraj iskali kje v Kalabriji v oklepaj-jih dostavlja „Materija“. Kdor zna pa zna.

Hotel Europa v Pulju je kupil g. Fr. Pečenko, naš rojak. Rojakom po-

tujočim v Pulj priporočamo torej „Hotel Evropa“.

Dramatično predstavo prirede na Vseh svetnikov tržaški Slovenci. Predstavljal se bode igra „Stari Ilija“ in sicer na korist zavoda sv. Nikolaja.

Zarota. Proti nemškemu cesarju. ki je na potu v sv. deželo zasnovala se je obširna zarota — anarhistov. V Aleksandriji pa so jim prišli na sled. Prijeli so najprej nekega kavarnarja, pozneje pa še deset drugih anarhistov. Našli so v stanovanju kavarnarja 2 močni bombi. Zdi se, da so ti anarhisti v zvezi z anarhisti v Italiji. Vsi do sedaj zaprti so — Italijani.

Vseučilišče v Ljubljani. Kakor se poroča je vlada zato, da se željam Slovencev glede osnove vseučilišča toliko približa, da se zasnujejo neke priprave za tako vseučilišče. V ta namen se namerava napraviti nekaj ustanov za vzgojo sposobnih učiteljev. Naj se s takimi malenkostnimi drobtinami zadovoljimo?

Katoličani v Rusiji. Ne mine ne leto, ne mesec, ne dan, da bi ne čitali o preganjanju poljskih in ruskih katoličanov. V zadnjem času jim je pogorelo mnogo cerkva, ne da bi mogli izvedeti, kdo je zažgal. Prosili so dovoljenja, da bi smeli zidati novo cerkev, pa jim ruska vlada ne dovoli. Ljudstvo je zdaj prepričano, da je vlada sama pospeševala zažiganje cerkva.

Poljski časopisi pišejo tudi, da je vlada v zadnjem času pregnala osem vnetih katoliških duhovnikov, kateri so prigovarjali katoliško ljudstvo grškega obreda, naj bi nikar ne prestopilo v razkolno ali pravoslavno cerkev, kakor ukazuje car (o tem ukazu je Prim. List že pisal).

„Slovenec“ z dne 13. t. m. je prinesel tudi sledečo vest: Varsavski nadškof Popiel ima, kakor poroča zagrebški „Katoliški List“ mnogo težav radi semenišča. Wojejkov, ki nadzoruje „verske stvari“, ga je prisilil v zmislu carjevega ukaza, da je odpustil 18 klerikov, češ da ne znajo dosti ruskega jezika. Takoj potem je zopet zahteval od nadškofa, naj odstavi vodjo in podvodjo, ki sta uzorna katoličana in ravnatelja. Nadškof se je udal, odstavil jih je, a jima preskrbel ob jednem častnejšo službo. Wojejkov je sedaj predlagal za mesto vodje nekega prevejanega prijatelja Rusov. Nadškof ga je odbil. Za tem je Wojejkov predlagal drugega človeka sličnih svojstev. Tudi tega je nadškof odbil. Nato je Wojejkov predlagal nadškofovega kaplana. Nadškof pa, sodeč po sumljivih znakih, da je gotovo bolj ruski uskok, nego li njegov kaplan, ga je odpustil, ruskemu nadzorniku pa naznanil, da bode odšel sam rektor semenišča. Wojejkov je bil močno presenečen po tej nadškofovi odločitvi. Mož je spoznal, da se je ujel.

Iz tega se vidi, kakšna je vsoda poljskih in ruskih katoličanov v „sveti Rusiji“.

Katoliški učitelji. Nedavno je pisal „Slovenec“, da so katoliški učitelji po mestnem učitelju Moserju na Dunaju odločno oporekali proti sklepom: liberalnih učiteljev v Brnu. V dotičnem protestu pravijo: „Ker je bil brnski učiteljski shod samo demonstracija proti veri in cerkvi, obžaluje zveza katoliških učiteljev sicer nazore, katere so večinoma izražali zborovalci, a h krati meni, da niso vredni odgovora zaradi svoje plitvosti. Vsebinska in smer teh sklepov se v očeh vsakega pametnega vzgojevalca sama obsojata.“ To so poštene in moške besede iz ust pravih ljudskih vzgojevalcev. Take odločnosti močnatosti in zavednosti bi si želeli tudi pri slovenskih učiteljih!

Dražba. V hiši Zole, umazanega brezverskega romanopisca, kateri se je

z begom odtegnil kazni je bila dražba 11. t. m. Prva je prišla na vrsto pisalna miza cenjena 150 frankov. Izdajatelj zolinih spisov Fasquelle je koj obljubil 32.000 fr. Se ve več ni dal nobeden in dražba je bila končana, ker je ta svota zadostovala.

Lahko je zadovoljen Fasquelle z mizo, na kateri se je pripravilo gotovo več kakor za omenjeno ogromno svoto — gnoja!

Vojaški signali z rogom so vsem ognjegascem, veteranskim in drugim društvom strogo prepovedani. Po odloku vojnega ministerstva mora poveljnik vojaške posadke strogo paziti, da rabijo društva nevojaške signale.

Ed. Pavlin,

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic bisernih vencov, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakeve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi edili. Postrežba in cene jako soline.

P. n.

velečastitim gospodom duhovnikom

dovoljujem si naznanjati, da sem ravnokar dobil

veliko zalogo:

I. novih katekizmov, katere je predpisal prečastiti nadškofski ordinarijat za poučevanje krščanskega nauka; II. podobice raznih svetnikov in svetnic s podpisanim slovenskim imenom in nekatere s slovensko molitvijo zadej. Podobice so jako lepe in primerne za spominke in darila otrokom in so zelo nizke cene, 100 od 30 kr. do 2 gl.

III. Priročna knjiga (liber intentionum) za vpisovanje sv. maš;

IV. papir, kovert, peresa itd. do najboljših in najfinjših vrste.

vse po najnižjih cenah.

Katekizmi in druge šolske knjige proti plačilu 5 kr. odbitka na goldinarju.

Za naročila priporočam se najuljudneje ter biva

odličnim spoštovanjem
udani.

G. Likar.

V Gorici, 19. sept. 1898.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Podpisani uljudno naznanja slavnemu občinstvu da otvori 13. oktobra t. l.

ново zalogo pohištva, ogledal, slik itd.
v Gosposki ulici št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Dajalo se bode tudi na obroke, bodisi mesečne ali tedenske. Zagotavlja točno postrežbo in ukusne izdelke po naj-novejših zahtevah te stroke. — Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, belježi z odličnim spoštovanjem

Anton Breščak.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

1894

1891

1894

Odlkovana tovarna

in velika

zaloga vsakovrstnega pohištva

Ivan Doljak

v Solkanu pri Gorici, nasproti gostilne Mozetiča (Droč).

Prevzema vsako naročilo v mizarski ali strugarski stroki od priprostega do najličnejšega izdelka.

Izdeluje točno in po najnižjih cenah,

da se ne boji nikake konkurence.

BOGATO

preskrbljena zaloga

obladkov (remeša)

v najrazličnejših

vrstah.

ZALOGA

vseh, k mizarski

in

strugarski stroki

spadajočih potrebščin.

Naznanjam preč. duhovščini in veslavlennemu občinstvu v Gorici in z dežele, da sem otvoril lepo urejeno

brivnico

na Travniku šte. 21, zraven Paternolijeve knjigarne in loterije.

Obljubujem točno in hitro postrežbo, ker sem preskrbljen z 3 delavci. — Prodajam tudi profuma. — Toplo se priporočam udani

Anton Pucelj,
brivski mojster.

Odlikovan fotografski atelier

ANT. JERKIČ

v Gorici

na Travniku št. 11,

podružnica v Trstu na Akvedotu šte. 25
priporoča se svojim rojakom v mestu in na deželi.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Gradišče hšt. 1

Soglasni sklep načelstva z dne 13. t. m.,

Odslej se menice eskomptujejo po 5%

ne da bi se zahteval kak upraven prispevek, **toraj popolnoma brez stroškov**

Blagajna je odprta vsak delavnik od 8. zpitraj do 1 popoldan.

Do 10. ure popoldan vložene menice se isti dan ob 12 izplačajo odnosno vrnejo.

Pozneje vložene menice izplačajo odnosno vrnejo se drugi dan ob 10 popoldan. V nujnih slučajih dopuščajo se izjeme.

Svoji k svojim?

E. SUSTERŠIČ & C.

v Steln ulci št. 13 nasproti velki cerkvi.

Usojata si priporočati slavn. občinstvu in rojakom svojo

Veliko zaloga krojnega (manifakturnega) blaga

vsake vrste za moške in ženske obleke, kakor tudi vsake vrste modernega blaga za vsak stan, perilo in cvilih iz prvih tovarov, volno in žimo za blazine itd.

Vse se prodaja po jako znižanih cenah in se ne bojimo nobene konkurence. Postrežba je točna.

Svoji k svojim?